

Prestasjonskulturens bakside:

PUGGEDOP

- Et nødvendig onde?

Aina Pedersen, Beate Haugen, Helene Storenes, Helene Storsæter og Serina Hansen Land

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	3
1.1 Problemstilling	4
1.2 Hypotese	4
1.3 Fakta om prestasjonsfremmende rusmidler	4
2 Kvantitative og kvalitative metoder	5
2.1 Feilkilder	6
2.2 Utarbeiding av spørreskjema	7
2.3 Informasjon om informanter	8
2.4 Vurdering av forskningsetikken i prosjektet	9
3 Analyse av resultater	10
3.1 Datafunn	10
3.2 Prestasjonspress	10
3.3 Kognitiv dissonans	13
3.4 Holdninger til prestasjonsfremmende medikamenter	14
3.5 Forsvarsmekanismer	15
3.6 Kobling til balanseteorien	16
3.7 Det etiske aspektet ved puggedop	17
3.8 Kobling til prestasjonsfremmere i idrett	18
4 Konklusjon	19
5 Kildeliste	22
Vedlegg 1	24
Intervju: Informant 1	24
Vedlegg 2	25
Intervju: Informant 2	25
Vedlegg 3	27
Intervju: Sandra Poulsen	27
Vedlegg 4	29
Intervju: Ajman El-soussi	29
Vedlegg 5	31
Spørreskjema for barnehagelærerlinjen – pilotundersøkelse	31
Vedlegg 6	36
Kvantitativ undersøkelse for medisin og juss	36
	48
Vedlegg 7	49
Dr. Manzanovs tabell	49
	1

Vedlegg 8	50
Pilotundersøkelse	50

1 Innledning

Vi lever i et samfunn som stiller høye krav til studenters evne til å tillære seg kunnskap. Ekstremt høye ambisjoner har blitt en standard for mange studenter, og følelsen av å ikke lykkes fører til dårlig samvittighet (Gulbrandsen, 2012). I det harde studieløpet kan denne samvittigheten medføre økt stress, og samtidig økt fristelse til å ta i bruk prestasjonsfremmende midler, også kalt puggedop. Karakterer i toppsjiktet er en nødvendig kvalifikasjon for å komme inn på studier som blir ansett som prestisjefylte. Ifølge National Center for Education Statistics jobber studenter hardt med skolen. Statistikken viser at studenter, på videregående skole, tar både vanskeligere fag og flere av dem enn det de gjorde tidligere (Rogers, 2011). Den høye interessen rundt de krevende utdannelse, som jus og medisin, har alltid eksistert i Norge. Den negative konsekvensen av den høye interessen har ført til lukkede studier, studier som krever svært mange inntakspoeng. Dette fører igjen til økt konkurranse mellom studentene i kampen om begrensede studieplasser. Som National Center for Education Statistics i tillegg viser, er at videregående skole har høyere krev til elevenes prestasjoner og universitetene kan velge og vrake mellom de beste studentene, i likhet med jobbmarkedet (Roger, 2011). Våre egne undersøkelser viser at studenter opplever at døgnet ikke har nok timer, og de klarer dermed ikke å balansere studiet med sosialt samvær og andre realiserende aktiviteter, som reduserer livsutfoldelsen. Universitetet blir en viktig prestasjonsarena, og kravet til akademiske prestasjoner går ut over viktig hvile og fritid. Toppkarakterene blir vanskeligere å oppnå, og en av grunnene til det er den økte konkurransen mellom studentene. Det kan på en måte virke som at samfunnet vil dyrke frem dyktige akademikere som kan sikre landets fremtid parallelt med at hensynet til studentenes behov for livskvalitet forsvinner.

Som en løsning på tids- og kapasitetskonflikten har et økende antall studenter begynt å benytte seg av prestasjons-, våkenhets- og hukommelsesfremmende rusmidler. Rusmidlene er svært forskjellige i en kjemisk sammenheng, men går under fellesbetegnelsen «puggedop». En landsdekkende undersøkelse utført av NSO viser en tredoblet økning i anvendelsen av puggedop, og det bare i løpet av perioden 2010-14 (Tryggestad, 2014). Forbrukerne av disse rusmidlene uttaler at dopet fremmer prestasjonen og våkenheten. Effekten av dopet gjør at forbrukeren er i stand til å jobbe betraktelig mer effektivt, samtidig som kunnskapen forbrukeren har tilegnet seg blir husket atskillig mye lengre (Spurkland & Stenvik, 2014). Ifølge narkotikaforskriften §5, er bruk av narkotika forbudt og straffbart. Vi setter spørsmålsteget ved samfunnsutviklingen som gjør at studenter føler seg presset til å bruke

puggedop for å strekke til. Bruk av narkotiske stoffer strider mot loven og er direkte helseskadelig. Dette utfordrer integriteten til blant annet juss- og medisinstudenter som viktige samfunnsaktører senere i livet. Er det etisk forsvarlig å anvende rusmidler for å oppnå bedre karakterer? Ønsker vi et samfunn som stiller så store krav til studentene at de må bli lovbrøtere for å få gode nok resultater? Og hvorfor er det fremtidens jurister, advokater og leger som ser seg nødt til å bruke ulovlige og helsefarlige midler for å nå opp til samfunnets krav til gode prestasjoner? Dette ser vi på som etisk betenkelig.

1.1 Problemstilling

Det vi ønsker å undersøke er hvorfor studenter anvender prestasjonsfremmende rusmidler, og se på studentenes holdninger og holdningsendringer i den forbindelse. Fører studenters holdningsendringer tilknyttet puggedop til en normalisering? Vi ønsker videre å undersøke hvilke kognitive prosesser brukerne går igjennom – både før, under og etter bruk av prestasjonsfremmende rusmidler.

1.2 Hypotese

I vårt arbeid med temaet er vi kommet frem til følgende hypoteser:

- **Puggedop er mer utbredt på de prestisjefylte studiene, som juss- og medisinstudier.**
Grunnen til dette er at disse studiene krever et svært høyt snitt og stiller krav til store arbeidsmengder. Arbeidsmengdene kan oppleves som svært overveldende, og det er derfor større sjanser for at studentene vil søke hjelpemidler for å klare seg.
- **Bruken er størst i eksamenssammenheng, som er en svært pressbelagt situasjon.**
I eksamensperioden skal studentene prøves i en svært stor mengde fagstoff. De store arbeidsmengdene og den begrensede tiden kan føre til stress, og studentene havner da i en sårbar fase.
- **Puggedop har en sammenheng med prestasjonspress.**
Som nevnt innledningsvis, stiller samfunnet økende krav til studentene i form av høyere poenggrenser. Dette fører til at studentene må prestere enda bedre for å komme seg inn på ønsket studielinje, og videre prestere svært godt for å kjempe om å bli attraktiv i jobbsammenheng.

1.3 Fakta om prestasjonsfremmende rusmidler

De vanligste dopingmidlene i kategorien “prestasjonsfremmende midler” er ritalin, amfetamin, hasj, concerta og modafinil. Både ritalin og metylfenidat er reseptbelagte

legemidler forbeholdt personer som lider av hyperkinetisk atferdsforstyrrelse (ADHD), narkolepsi og Alzheimers. Grunnen til at disse legemidlene betraktes som rusmidler er fordi de anvendes oftere enn hva legen har forskrevet, og fordi de anvendes med andre intensjoner enn hva legemiddelet er reseptbelagt for (Frigstad, 2012). Steinar Madsen, medisinsk fagdirektør ved Statens Legemiddelverk, forteller at ritalin og concerta er meget utbredte dopingmidler i forbindelse med skoleprestasjoner (Madsen, 2014). Legemidlene hos de diagnostiserte blir brukt for å dempe uro, hyperaktivitet, prestasjonssvikt, individets sosiale problemer og manglende evne til å fullføre oppgaver. For friske personer vil legemidlene virke motsatt, nemlig oppkvikkende og prestasjonsfremmende (Cherney, 2016). Som nevnt i innledningen, har anvendelsen av puggedop tredoblet seg, og samtidig har antallet som hevder de trenger ADHD- medisiner også tredoblet seg (Yttervik, 2012). Madsen forteller at bivirkningene av puggedop er så alvorlige at han advarer sterkt mot å bruke dem (Visjø, 2014). Han forteller videre i et intervju med VG at uriktig bruk kan føre til hjerterytmeforstyrrelser, høyt blodtrykk, søvnforstyrrelser, vekttap og psykiske lidelser som depresjon og forvirringstilstander. I tillegg til at puggedop er skadelig for den fysiske og psykiske helsen, strider all bruk av puggedop imot norsk lov. Legemiddeloven fra 1992 forteller at all bruk og besittelse av narkotika uten at stoffet er reseptbelagt er ulovlig (Lovdata.no).

2 Kvantitative og kvalitative metoder

Vi har brukt en kombinasjon av en kvantitativ og en kvalitativ metode for å samle den informasjonen vi trenger for å finne frem til svar på problemstillingen.

Kvantitativ metode er en undersøkelse hvor man analyserer, og tar utgangspunkt i tall og målinger. Formålet med denne metoden er ofte å teste om den hypotesen man har viser det samme som data man har samlet inn. I denne metoden foretas det ikke personlige intervjuer som går i dybden og er dynamiske, men en spørreundersøkelse som er svært konkret. Det er derimot lett å få en oversikt over antall, utbredelse og andre sammenhenger basert på denne datainnsamlingen (Etikkom, 2009). Vi benyttet oss av kvantitativ metode i form av en spørreundersøkelse, som vi ga ut på juss- og medisinstudiene på et universitet i Norge. Vi utførte også en pilotundersøkelse på et mindre prestisjefyllt studie som gir oss et godt sammenligningsgrunnlag med funnene vi fikk på de prestisjefylte studiene.

Den kvalitative metoden brukes for å gå mer i dybden for å få en mer omfattende forståelse av menneskers opplevelser og erfaringer. (Malt, 2015) Her brukes det intervju eller

observasjoner slik at undersøkeren kan gå enda dypere inn på temaet enn det man kunne gjort om man bare hadde benyttet seg av et spørreskjema. Vi brukte kvalitativ metode i form av intervjuer med brukere og distributører av prestasjonsfremmende midler ved juss og legestudier. Vi arbeidet dermed med å skaffe informanter og informasjon fra NRK`s serier om prestasjonsfremmende midler (Lemon TV, 2015) (Gaarder & Pettersen, 2016). Vi samlet også inn informasjon i en samtale med Rustelefonen, som bekreftet og avkreftet fakta om rusmidler. Dette gjorde vi for å forsikre oss om at vi i denne forskningsprosessen ikke forholder oss til feilaktig informasjon.

Grunnen til at vi benyttet oss av personintervju var for å få en større innsikt i studenters opplevelse og forhold til studiene. Samtidig ville vi få en forståelse av karakterpresset, studentenes krav til seg selv og opplevd press fra deres nære relasjoner, og deres holdninger til prestasjonsfremmende rusmidler. Vi ville også samle informasjon om hvilke studier rusmidlene er mest utbredt på, hvilket vi gjorde ved å analysere et intervju med en anonym langer fra serien Norge på dop (Lemon TV, 2015). Denne informanten gav oss også informasjon i forhold til utbredelse, men det tas høyde for at én uttalelse ikke er nok til å tilfredsstille kravene til validitet angående utbredelsen av puggedop.

2.1 Feilkilder

Denne undersøkelsen kan inneholde flere feilkilder. En aktuell feilkilde er hvorvidt informasjonen vi samlet inn er sannferdig. Det at personene vi intervjuer/gir spørreskjemaet til ikke er ærlige har stor innvirkning på resultatet. Ifølge norsk lov er det ulovlig å bruke prestasjonsfremmende midler. Dermed kan det være en årsak til at enkelte intervjuobjekter velger å svare usant. De har ingen tillit til oss som intervjuere, og følgelig kan det være vanskelig å svare ærlig på personlige temaer som omhandler konsum av prestasjonsfremmende midler. Noen kan finne det sårbart eller flaut å innrømme at en har brukt eller bruker puggedop, da dette kan indikere svekket tro på seg selv og egne evner. På tross av at en spørreundersøkelse er anonym, kan det være personer som unnlater å fortelle sannheten, grunnet manglende tillit til at undersøkelsen faktisk er anonym, og at informasjonen kan bli brukt mot dem.

En annen aktuell feilkilde er at uttalelsene de anonyme intervjuobjektene kommer med på vegne av andre forbrukere av puggedop, kan være helt eller delvis ukorrekte.

Når det gjelder de kvalitative intervjuene, ligger det en mulig feilkilde i at intervjuobjektene kan ha interesse av å skape en følelse av at puggedop er mer utbredt enn hva det faktisk er. Å

påstå at flere individer bruker prestasjonsfremmere, kan være en måte å lette på samvittigheten. Denne overdrivelsen kan ha blitt fremstilt for å rettferdiggjøre egen bruk av puggedop. Å overdirve antallet som bruker prestasjonsfremmere kan også være et salgstriks fra langerens side, da det alminneliggjør anvendelsen av puggedop, som kan lette på eventuelle kjøperes samvittighet. Samvittighet er en følelse nært knyttet opp mot empati, og det kan oppstå frustrasjon dersom en handler i strid med ens moralske verdier og holdninger (Liverød, 2010). På denne måten kan forbrukerne unngå den kognitive dissonansen, hvilket vi kommer tilbake til i senere drøfting.

2.2 Utarbeiding av spørreskjema

Våren 2016 leverte vi ut spørreskjemaer til studenter på barnehagelærerlinjen ved et universitet i Norge. Dette spørreskjemaet tok blant annet for seg studentenes kjennskap til puggedop og deres opplevelse av press i tilknytning til universitetet. Denne spørreundersøkelsen var en pilotundersøkelse for årets prosjekt. En pilotundersøkelse er en forundersøkelse som avdekker eventuelle beslutningsalternativer, og hva som må samles inn av data (Sander, 2014). Vi brukte det særlig for å belyse sammenhengen mellom press og bruken av prestasjonsfremmende midler, og i den sammenheng drøfte hvorfor forekomsten er større på de prestisjefylte studiene. En ting vi la merke til var at spørsmål må være svært konkrete for å forebygge feiltolkning ved kvantitativ metode. Vi tok med oss erfaringene fra utformingen av spørreskjemaet fra pilotundersøkelsen, og forbedret spørsmålene til det nye spørreskjemaet. Etter resultatene vi fikk inn i fjor så vi også hva som var irrelevant i den nye undersøkelsen, og hva vi trengte å fokusere mer på for å tilspisse forskningsprosjektet.

I spørreskjemaet utformet til årets forskningsprosjekt, startet vi bevisst med mindre direkte spørsmål i forbindelse med puggedop i et forsøk på å skape fortrolighet. Vi startet med enkle spørsmål som alder og studieretning for å ikke skremme intervjuobjektene ved å gå direkte inn på spørsmål som "Har du selv anvendt puggedop?". Videre gikk vi mer i detalj på hvilke prestasjonsfremmende midler de hadde kjennskap til. Dette spørsmålet stilte vi bevisst, med tanke på at det er rimelig å anta at flere studenter velger å ikke svare ærlig på om de anvender puggedop. På denne måten får vi en indikasjon på studentenes kjennskap til puggedop, og baktanken var at de som viser større kjennskap til puggedop enn normalen, muligens kan ha erfaring også når det kommer til bruk. Det nye spørreskjemaet laget vi på nett, og delte linken med kontakter på juss- og medisinstudiene, som igjen delte dette med sine medstudenter. Spørreskjemaet baserer seg primært på avkrysning, men for å få studentenes subjektive

forklaring på ulike synspunkt, har vi fulgt opp enkelte spørsmål med mulighet for at informantene utdyper svarene med kommentarer.

2.3 Informasjon om informanter

Vi har fått tak i fem informanter i vår undersøkelse. *Informant 1, 2 og 3* kom vi i kontakt med gjennom bekjente, som vi visste hadde en relasjon til brukere av prestasjonsfremmende midler. *Informant 1,2 og 3* ønsker å holde sin identitet anonym. *Informant 4 og 5* fant vi frem til gjennom avisartikler, hvor de begge uttalte seg om sin bruk av prestasjonsfremmende midler. De har begge valgt å vise sin personlige identitet i forbindelse med artiklene. Vi brukte disse artiklene som sekundærkilder, og tok kontakt med informantene via internett for å få svar på spørsmål vi hadde.

Informant 1: Denne personen solgte puggedop aktivt fra han gikk på videregående og inntil han sluttet på medisinstudiet for to år siden. Han hevder å ha solgt puggedop til over en halv klasse av medisinstudenter på et ikke-navngitt universitet i Oslo. Han forteller i tillegg at han begynte å røyke hasj da han gikk på videregående, med hensikt å dempe den konstante stressfølelsen.

Informant 2: Denne personen går fjerde året på juss, og har et vitnemål bestående av kun toppkarakterer. Han informerer om at han bruker prestasjonsfremmende midler i prøvesammenheng, og at han i helgene røyker hasj for å koble ut. Han hevder at studiene tar overhånd, og den eneste muligheten han har til å slappe av er ved å røyke hasj. Han forteller at han opplever hyppige perioder han omtaler som «grå» perioder, hvor han ikke har mye livsglede. Han forteller at over halve klassen bruker puggedop, spesielt i eksamenssammenheng.

Informant 3: Denne personen er en kvinne som selger prestasjonsfremmende midler, i tillegg til at hun har en bakgrunn som rusmisbruker. Hun solgte til seks-syv personer da hun startet å lange, hvor de fleste var medisinstudenter. Hun hevder at det nå er opp mot et helt kull med medisinstudenter som tar i bruk disse «medisinene». Disse studentene, som både hun og andre bekjente selger puggedop til, har aldri tatt i bruk rusmidler før de startet på studiene. Hun refererte til dem som «helt vanlige» personer.

Informant 4: Denne personen heter Sandra Poulsen og er fra Danmark. Hun trengte gode karakterer for å komme inn på det studiet hun ville ta videre. Hun ble introdusert for puggedop da hun skulle ta førerkortet. Hun fikk pillene på resept av legen og tenkte at på det

grunnlaget var det normalt å bruke puggedop. Sandra Poulsen har brukt puggedop fire ganger totalt, og det var ved eksamen og når hun skulle ta førerprøven. Hun har ikke merket noen bivirkninger av å bruke puggedop og hun forklarer i ettertid at hun ikke hadde trengt å bruke det.

Informant 5: Denne personen heter Ajman El-soussi og er også fra Danmark. Ajman følte press fra både samfunnet og nære personer. Han forteller at han setter høye krav til seg selv og veldig opptatt av å gjøre det bra på skolen. Han ble introdusert for puggedop av sine venner, som fortalte at man kunne få pillene på resept. I likhet med Sandra Poulsen, kontaktet han sin lege og fikk foreskrevet piller av legen sin. Han brukte prestasjonsfremmende piller ved eksamen og da han skulle ta førerprøven. Ajman El-soussi konkluderte med at de prestasjonsfremmende midlene ikke hadde noen funksjon for han, men at det var viljestyrken det stod på.

2.4 Vurdering av forskningsetikken i prosjektet

Forskning er av stor betydning både for enkeltmennesker og samfunnet, og det er derfor viktig at forskning foregår på en etisk forsvarlig måte. Forskere skal arbeide ut ifra en grunnleggende respekt for menneskeverdet (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016, 27.04). De nasjonale forskningsetiske komiteene har opprettet forskningsetiske retningslinjer og har i den forbindelse et eget punkt som omhandler menneskeverdet. Forskningen skal verne om personlig integritet, respektere privatliv og familieliv, sikre frihet og selvbestemmelse, og beskytte mot skade og urimelige belastninger. Det etiske spørsmålet tilknyttet vårt forskningsprosjekt reises i forhold til om informantenes integritet har blitt krenket. For å unngå å bryte de forskningsetiske retningslinjene har vi vært bevisste på å gå frem med forsiktighet og respekt. Dette har vi gjort ved å gjøre informantene bevisst på hva undersøkelsen dreier seg om, og bevare deres anonymitet.

Det må også drøftes om vår undersøkelse kan påvirke informantenes integritet i ettertid. Undersøkelsen vår stiller nøytrale spørsmål vedrørende informantenes eventuelle bruk av puggedop, og hvordan de opplever at skolen og samfunnet påvirker deres liv og helse. Vi tror at undersøkelsen vår får informantene til å reflektere over deres egne valg. Dersom de føler seg krenket i etterkant av vår undersøkelse, er det rimelig å anta at årsaken skyldes deres egne valg, og ikke den refleksjonen vår undersøkelse forårsaker. Vår undersøkelse kan oppleves som ubehagelig overfor studenter som har følt seg presset til å ta i bruk puggedop. Vi har

forsøkt å forebygge dette ved å vise vår respekt for enkeltindividet, blant annet ved å bevisst forholde oss nøytrale til bruk av puggedop.

3 Analyse av resultater

3.1 Datafunn

Den kvantitative undersøkelsen vår omfatter juss-og medisinstudier, og vi fikk inn 37 svar. Sammen med de kvalitative svarene vi fikk fra tidligere brukere av prestasjonsfremmende midler, bruker vi informasjonen for å forsøke å verifisere eller falsifisere hypotesene. I forsøket på å finne forklaringer på studentenes atferd og å besvare hypotesene, har vi trukket inn ulike teorier vi har kjennskap til fra psykologifaget.

Dataene og resultatene våre fra spørreundersøkelsen speiler i stor grad forholdet mellom prestasjonspress og anvendelsen av puggedop. Forekomsten av prestasjonspress er helt klart størst på de prestisjefylte studiene som juss og medisin i forhold til studier med lavere krav, som på barnehagelærerlinjen. 86.5% av informantene på juss og medisin uttrykte dette i spørreundersøkelsen, og blant disse studentene er utbredelsen av prestasjonsfremmende rusmidler er størst. Dette bekreftes også blant annet i serien “Norge på dop” (Lemon TV, 2015), uttalelser fra informanter (se vedlegg) og både nasjonale (Larsen, 2010) og internasjonale undersøkelser (Rubino, 2016). Dette kan settes i kontrast med barnehagelærerstudentene, hvor svært få uttrykte at de følte prestasjonspress i forhold til studiene.

3.2 Prestasjonspress

Presset overfor unge når det gjelder utdanning er i dag veldig stort. Det har blitt mer og mer viktig å ha en god utdanning, da samfunnet stiller økende krav til utdanning for å lykkes. Studier som medisin og juss er blant de mest krevende studiene, og studentene på disse studiene sliter følgelig mye med dette prestasjonspresset. Resultatene fra den kvantitative spørreundersøkelsen viser at så mye som 57% av studentene *i stor grad* opplever forventningspress fra andre når det gjelder å få toppkarakterer. Ytterligere 30% informerer om at de opplever press fra andre når det gjelder å få toppkarakter. Slår man sammen disse tallene, blir antallet som opplever forventningspress 87% (se figur 5). For å kontrastere kommer det frem av vår pilotundersøkelse ved barnehagelærerlinjen at svært få opplever prestasjonspress, hvilket viser at prestasjonspresset er langt større på de krevende studieretningene. Prestasjonspresset har trolig sammenheng med bruken av prestasjonsfremmende midler, som forklarer hvorfor utbredelsen er større på de mer krevende studieretningene.

Store deler av datafunnene fra vår kvantitative spørreundersøkelse peker på at det er de store arbeidsmengdene og opplevde forventninger knyttet til studiene som fører til prestasjonspresset. En av våre informanters forklaringer på hvorfor studenter anvender puggedop, lød som følger: *“Jo mer krevende utdanning, jo større press, jo mer arbeid, jo mindre blir marginene. Vil man på topp og presset er stort, vil man bruke selv de minste fordelene man får tak i.”* Denne informanten oppgir ikke at han selv bruker prestasjonsfremmende midler, men trekker inn de samme argumentene som de som bruker puggedop gir i forhold til sin bruk. Denne likheten blant studentenes refleksjoner kan tyde på at flere har blitt fristet til å ty til midler for å fremme prestasjonene og lette på presset. Informanten er tydelig i sitt budskap om at krevende utdanninger er svært stressende. Når studentene tyr til prestasjonsfremmende midler foretar de holdningsendringer. Når flere studenter endrer holdningene sine overfor prestasjonsfremmende midler blir bruken av prestasjonsfremmere normalisert, og en slik normalisering er urovekkende.

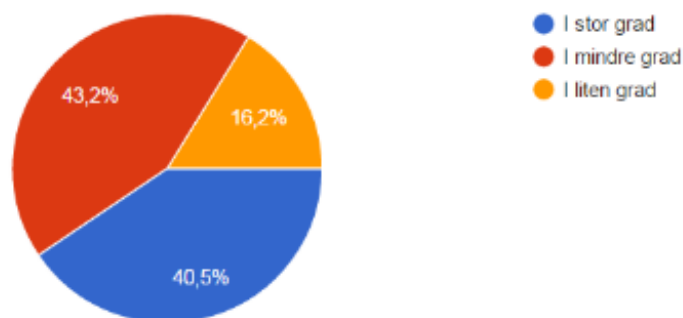
Det store prestasjonspresset kan skyldes at samfunnet ønsker å få godt utdannede akademikere som kan sikre landet i fremtiden. Disse forventningene skaper et stort press på studentene fordi det forventes at de skal lære seg utrolig mye og kravene til dem blir større og større. Dersom man studerer utviklingen til poenggrensene på de prestisjefylte studiene på Samordna opptak, ser man en kurs oppover. Presset for å prestere bra nok kan bli så stort at studentene ser etter andre løsninger for å klare å få gode karakterer, noe som fort kan bli skummelt ettersom antallet studenter som bruker puggedop på juss- og medisinstudiet som nevnt har en klar økning.

Informant 3, 4 og 5 er eksempler på studenter i pressede situasjoner som opplever at universitetet er en prestasjonsarena. I vår kvantitative spørreundersøkelse kommer dette tydelig frem ved at nærmere 60% har svart at de i stor grad opplever forventningspress fra andre i skolesammenheng. Både Poulsen og El-Soussi uttaler også at de er svært opptatte av å få gode karakterer på skolen, og opplever press i forhold til dette. Deres selvbilde bygger på deres oppfattelse av seg selv og hvordan de ønsker å fremstå. Før *informant 2* valgte den krevende studieretningen juss, var han klar på sine verdier og holdninger i forhold til rusmidler. Han oppfattet seg selv som en god samfunnsborger, ønsket å ta riktige, etiske og moralske valg, og ønsket å stå frem som et godt forbilde. Det var disse verdiene som lå til grunn for hans holdninger til rusmidler. I forhold til eksamen bygger det seg opp en rekke forventninger til studentene, og det er tydelig at alle tre i eksamensperioden var i en frustrerende situasjon. En mulig forklaring er at prestasjonspresset kan ha ledet dem til tanken

om å anvende puggedop. Deres store ønske om perfektjon overskygget de lover og regler som var internalisert i dem, og også fordi de var utsatt for kognitiv dissonans og gruppepress. Vi finner flere eksempler på dette i vår kvantitative- og kvalitative undersøkelse. På et utdypende spørsmål spurte vi hva hensikten med å bruke prestasjonsfremmende midler i skolesammenheng var, og en medisinstudent oppga følgende svar: *“For å overleve eksamenstida”*. Denne forklaringen vekker oppsikt, med tanke på at medisinstudiet i Norge er det studiet som har høyest poenggrense (se www.samordnaopptak.no). Det er altså en elev i toppsjiktet på landsbasis som opplever at sine prestasjonsevner ikke strekker til, og at streben etter perfektjon medfører økt press. I så pressbelagte situasjoner hvor studenter føler at det er tale om overlevelse, kan desperasjonen føre til mindre terskel for å ta i bruk prestasjonsfremmende midler.

En annen forklaring kan være våre informanters behov for å beskytte seg selv ved stort prestasjonspress. I slike situasjoner trer mentale forsvarsmekanismer inn. Disse forsvarsmekanismene forsvarer oss mot angsttilstander, sosiale påvirkninger og kan hjelpe oss med å distansere oss fra vanskelige situasjoner (Malt, 2009). Det store presset om å lære seg alt fagstoffet kan forårsake vanskelige situasjoner, og kan medvirke til at studentene tar i bruk puggedop. I vår kvantitative spørreundersøkelse var et av spørsmålene om studentene opplevde frustrasjon dersom de ikke fikk toppkarakter. 84% oppga at de opplevde frustrasjon dersom de ikke fikk toppkarakter (se figur 1).

Opplever du frustrasjon dersom du ikke får toppkarakterer? (37 svar)

Figur 1

Til dette spørsmålet hadde vi et oppfølgerspørsmål hvor vi ba informantene som svarte at de opplevde stress om å utdype hvorfor. 14 av de 15 svarene på dette spørsmålet inneholdt faktorer som alle kan knyttes nært opp mot prestasjonspress. Svar som gikk igjen var at

studentene måtte prestere godt med tanke på jobb i fremtiden, at de ikke ville skuffe seg selv eller andre, at de opplevde stort forventningspress og stor konkurranse. En av informantene uttalte følgende i forhold til opplevd frustrasjon dersom vedkommende ikke fikk toppkarakter: *“Følelsen av å skuffe både meg selv fordi jeg kan bedre, og andre fordi de har forventninger til hva jeg kan utrette.”* I dette svaret kommer det tydelig frem at informanten opplever prestasjonspress både fra seg selv og andre i samfunnet. (Se vedlegg 6)

I vår kvantitative spørreundersøkelsen spurte vi studentene om de trodde at antallet personer som bruker prestasjonsfremmende midler har en sammenheng med hvilken utdanning de tar. Til de som responderte med svaret *“Ja”*, fulgte vi opp spørsmålet ved å stille spørsmålstejn ved hvorfor de trodde at det var en sammenheng. Samtlige av de 17 svarene vi mottok, pekte på prestasjons- og forventningspress som sentrale sammenhengende faktorer, hvilket underbygger vår hypotese om at utbredelsen av puggedop er mer utbredt på de krevende studielinjene grunnet dette økte presset.

En artikkel skrevet i Aftenposten under overskriften *“Det bor en jukser i oss alle”*, stiller spørsmålstejn ved om det er omgivelsene eller individet selv som gir utløp for å jukse for å prestere bedre, Forskningen det vises til i artikkelen kobler tradisjonell moralpsykologi med en virkelighetsnær sosialpsykologi, og det vises til en rekke eksperimenter for å vise hvordan mennesket faktisk oppfører seg i gitte situasjoner. Resultatet kan sammenfattes slik *“Hvem som ender opp i søkelyset for å ha jukset, kan være tilfeldig. De har vært på feil sted til feil tid, og ikke fått tilstrekkelig motstand fra omgivelsene sine når sjansen til å jukse har budt seg.”* (Kvalnes, 2012). Det kommer frem at motstanden fra omgivelsene ikke er stor nok til å vekke en moralsk dissonanstilstand hos individene som jukser. I forhold til bruken av prestasjonsfremmende midler i akademia kan det tenkes at denne manglende motstanden, kombinert med studentenes vinning ved bruk av prestasjonsfremmere, samvirker og bidrar til at terskelen for å jukse blir svært lav. Studentene foretar en nøytralisering av egen atferd i situasjonen hvor de beveger seg ut på det moralske skråplanet. I følge forskningsarbeidet det refereres til i artikkelen går denne nøytraliseringen ut på at studentene overtaler seg selv om at juksingen - bruken av prestasjonsfremmende midler - var helt i orden tatt situasjonen i betraktning, og at vinningen var større enn de negative aspektene ved bruken av prestasjonsfremmere.

3.3 Kognitiv dissonans

Som nevnt innledningsvis er bruk av puggedop i strid med narkotikaforskriften § 5, og anvendelse kan medføre en rekke helsefarer. Disse konsekvensene er allmenn kunnskap, og er særlig åpenbare for henholdsvis juss- og legestudenter. Ved å anvende puggedop oppstår det en kognitiv dissonans mellom holdningene, samvittigheten og et ønske studenten har om å prestere best mulig. Studenter som kjenner på kognitiv dissonans forsøker ofte å unnskyldte handlingene sine. Det er rimelig å anta at foreldrenes holdninger har en innvirkning på brukerens holdninger, og at de da i dette tilfellet likevel velger å benytte seg av prestasjonsfremmende rusmidler, gjør det svært sannsynlig at de opplever kognitiv dissonans.

3.4 Holdninger til prestasjonsfremmende medikamenter

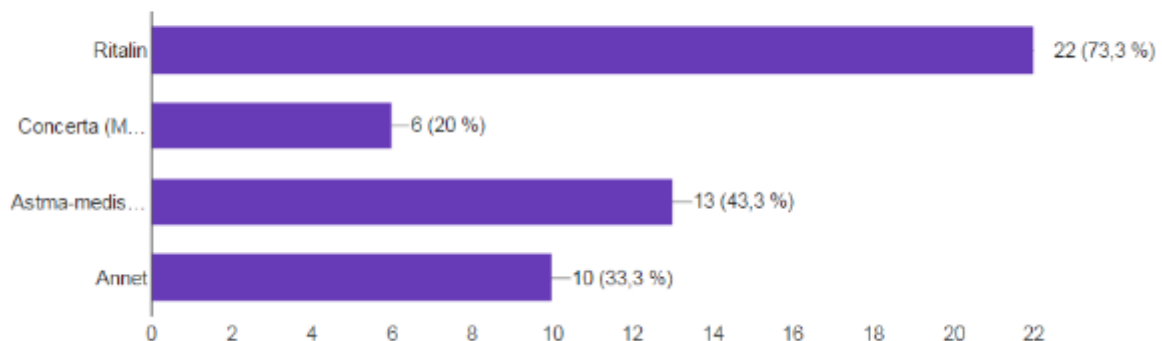
Når man forhører seg med ulike grupper i samfunnet angående puggedop, vil majoriteten uttrykke en negativ holdning til det. Grunnleggende normer, holdninger, kunnskaper og verdier tilknyttet rusmidler er blitt overført fra en generasjon til den neste. Det er normalt at foreldre lærer barna opp til å se de negative sidene ved bruken av rusmidler. Det gjør foreldrene ved å opplyse om farer, bivirkninger og andre mulige konsekvenser. Dette fører igjen til at barnas holdninger vil være negative til bruk av rusmidler, men vi ser at holdningene til puggedop forandrer seg i studietidene.

Et eksempel som kommer frem i vår kvantitative undersøkelse hvor en medisinstudent, *Informant 2*, svarer at han i studiesammenheng bruker prestasjonsfremmende rusmidler. Han forteller videre at han hadde et meget distansert forhold til rusmidler, med unntak av alkohol, før han startet på jusstudiet. Kort tid etter studiestart ble han og fem andre gutter, med mange av de samme verdiene, en vennegjeng. Vennegjengen hadde mange felles interesser og kom godt overens. Han informerte oss om at holdningene til prestasjonsfremmende midler endret seg fra å være svært negative til å bli mer positive, og det kun etter første år på universitetet. Dette eksemplifiserer hvordan studenters holdninger til prestasjonsfremmende midler endrer seg, og følgelig bidrar til en normalisering av prestasjonsfremmere. Den anonyme studenten forteller at han opplever forventningspress fra andre og at han kjenner flere som bruker prestasjonsfremmende midler i studiesammenheng, blant dem hans egne medstudenter. Han forteller at hans eget syn endret seg som følge av sin nye vennegjeng sine holdninger til prestasjonsfremmende midler, hvilket er et eksempel på at sekundærsosialiseringen har stor påvirkningskraft på et individs holdninger. Han tar i bruk prestasjonsfremmende midler fordi han føler forventningspress, og fordi hans egne medstudenter og vennegjeng anvender det. Dette viser at det sosiale miljøet individet ferdes i på medisinstudiet, har stor påvirkning på individet.

Som nevnt i kapittel 1.3 er Ritalin et reseptbelagt legemiddel forbeholdt personer som lider av hyperkinetisk atferdsforstyrrelse (ADHD), narkolepsi og Alzheimers. Det kreves intern kjennskap til prestasjonsfremmere for å vite at Ritalin - for normalt fungerende individer - virker oppkvikkende og forbedrer konsentrasjonen. Med andre ord er det rimelig å anta at de studentene som oppgir at de har kjennskap til Ritalin som et prestasjonsfremmende middel, også har nær kjennskap til utbredelsen av dette puggedopet. Resultatene våre viser at så mye som 73 % av informantene har kjennskap til Ritalin som en prestasjonsfremmer (se figur 2), og det var også dette legemiddelet majoriteten av informantene hadde kjennskap til. På den annen side var det bare 5 % som oppga at de hadde tatt i bruk prestasjonsfremmende midler. En forklaring på at disse tallene ikke stemmer overens kan være at studentene opplever en kognitiv dissonans i forhold til egen bruk av puggedop.

Figur 2

Hvilke prestasjonsfremmende midler har du kjennskap til? (30 svar)

3.5 Forsvarsmekanismer

Ved forsvarmekanismen rasjonalisering skjuler studenten egne begrunnelser for atferd ved å bruke “fornuftige” argumenter. Studenten kan for eksempel vise til uttalelser om at prestasjonsfremmende rusmidler ikke er skadelig, at disse midlene sørger for at vedkommende holder ut studiet, eller som nevnt i foregående drøfting; at bruken av puggedop ikke bedrer resultatene. Selv om både juss- og medisinstudentene vet om ulovligheten ved bruk av puggedop og farlige bivirkninger, forsøker mange av informantene å ufarliggjøre bruken. I den forbindelse kan det se ut som de benytter seg av det vi i psykologien kaller forsvarmekanismen projisering. Ifølge Freud er fortrenkning den vanligste forsvarmekanismen, og går ut på at man glemmer det ubehagelige eller det som truer oss. *Informant 2* uttalte i intervjuet (Vedlegg 2) at han ikke hadde følt noen bivirkninger knyttet til

puggedop, men oppga at han ofte går igjennom “grå perioder” i livet sitt. En kjent bivirkning ved anvendelsen av puggedop er depresjoner. En undersøkelse utført av forskning.no (Spilde, 2010) viser til resultater hvor de deprimerte hevder å føle seg “grå”. Dette kan tyde på at *Informant 2* går gjennom depressive faser, og det dermed er rimelig å anslå at dette kan ha sammenheng med anvendelsen av puggedop. Det er mulig at *Informant 2* fortrenger det faktum at hva han omtaler som grå perioder kan være en konsekvens av hans bruk av puggedop. I så fall viser denne fortregningen at studenter langt på vei er villige til å ofre sin egen helse for å oppnå gode resultater.

Det kommer frem i resultatet at spørreundersøkelsen at 16% av studentene har kjennskap til medstudenter som bruker prestasjonsfremmende midler. Dette indikerer at en eller flere av jusstudentene svarer usant på spørsmålet om de har anvendt det selv, eller at de som bruker det har unngått å svare på spørreundersøkelsen. Dersom det stemmer at flere brukere av puggedop har svart usant eller unnlatt å besvare undersøkelsen, kan det trekkes linjer mellom studentenes atferd og forsvarsmekanismen benekting . Dette viser at bruken av puggedop ikke bare går ut over forbrukernes fysiske helse - slik blant annet legemiddeleksperter Madsen uttaler - men også påvirker forbrukernes psykiske helse (Gaarder & Pettersen, 2017).

3.6 Kobling til balanseteorien

Balanseteorien ble utviklet av den østerrikske psykologen Fritz Heider, og baserer seg på at holdninger har en positiv eller negativ verdi for individet. Han mente at det oppstår ubalanse i bevisstheten dersom man har holdninger som motstrider hverandre, og denne ubalansen får en til å endre holdningene sine. Balanseteorien har mye til felles med teorien om kognitiv dissonans, og kan være en mulig forklaring på holdningsendringer i forhold til bruk av puggedop.

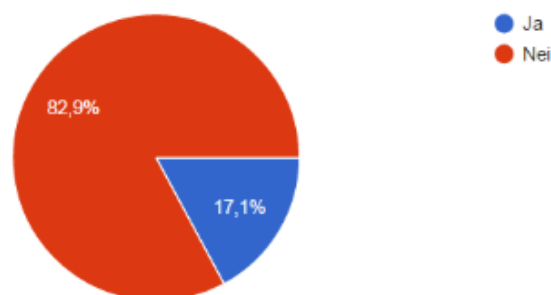
Informant 2 har i utgangspunkt negative holdninger til puggedop, men holdningene ha blitt mer og mer nøytralisert ved at prestasjonsfremmende midler fikk en stadig økende rolle i dagliglivet. Ettersom bruken er blitt normal hos kameratene, er dette med på å forme *informant 2* sine holdninger. Han har alltid vært opptatt av å få gode karakterer, og uttalte at han følte press i forbindelse med prøvesituasjoner. Kameratene var også gode på skolen, og uttalte stadig at puggedop hadde en betydelig positiv innvirkning på deres evne til å prestere godt. Vennenes og *informant 2s* holdninger til rusmidler var motstridende, og dette skapte ubalanse med hensyn til holdninger til puggedop. Denne ubalansen kan være en årsak til *informant 2s* avgjørelse om å bruke puggedop i forbindelse med hans første eksamen. Hans negative holdninger overfor rusmidler fikk nok ikke mye støtte fra vennegjengen. Siden hans

holdninger var med på å skape ubalanse, kan dette ha ført til at han måtte foreta en holdningsendring for å skape balanse i gruppen han aksepterte.

3.7 Det etiske aspektet ved puggedop

Et sentralt spørsmål i vår forskning er om bruken av puggedop er etisk forsvarlig. Vi inkluderte derfor spørsmålet i spørreskjemaet vårt, og ba som en begrunnelse på hvorfor eller hvorfor ikke studentene mener at det er riktig eller galt. Resultatet viser at hele 17% synes at bruk av prestasjonsfremmende rusmidler er etisk forsvarlig (se figur 3), på tross av samfunnets negative fremstilling av midlene. På spørsmålet hvor vi ba om en forklaring på hvorfor/hvorfor ikke studentene mente det var etisk forsvarlig var et av svarene: *“Fordi studieløpet er krevende, fortjenesten er stor, og kostnadene er ikke-eksisterende (avhengig av hva slags rusmiddel man tar, så klart) og muligheten for å bli tatt =0.”* Av dem som innrømmer at de bruker puggedop var hovedgrunnen at studieløpet er krevende, og at det kun går utover dem selv. Undersøkelsen viser at det er stor uenighet rundt dette temaet. 83% mener at det er juks, helseskadelig og at det skal være like muligheter for andre (se figur 3). Et av svarene vi mottok uttrykker at man skal kunne utføre en jobb i upåvirket tilstand for at den skal være gyldig, og dette reiser spørsmålet om vi vil at våre fremtidige leger og jurister skal ha “jukset” seg til stillingen deres.

Synes du bruken av prestasjonsfremmende midler er etisk forsvarlig? (35 svar)

Figur 3

Det kommer frem i våre kvalitative- og kvantitative datafunn, samt sekundærkilder, at bruken av prestasjonsfremmende midler er stor i eksamenssammenheng. Både *Informant 2, 4 og 5* fra den kvalitative undersøkelsen og *informant 17* fra den kvantitative undersøkelsen opplyser at de aktivt brukte prestasjonsfremmende midler i eksamenssammenheng. Det faktumet at *informant 17* studerer medisin, vekker i denne sammenheng særlig oppmerksomhet. En

medisinstudent vil i det kommende yrkesliv ha et stort ansvar overfor medmennesker, og vil fungere som forvalter av menneskets helse. Det kan ansees som paradoksalt og bekymringsverdig at våre kommende leger bruker prestasjonsfremmende midler under eksamen, med tanke på at studentene - i likhet med bruk av prestasjonsfremmende midler i idretten - forfalsker sine prestasjonsevner og setter sin egen helse i faresonen. Ett av svarene vi mottok vedrørende det etiske aspektet ved bruken av puggedop - avgitt av en medisinstudent - lød følgende: *“Det er ikke bærekraftig i det lange løp. Det er ikke representabelt for din arbeidskapasitet, og vil skape et uriktig bilde ovenfor arbeidsgiver. Ville du hatt en kirurg som kom seg gjennom studiet ved bruk av amfetaminlignende stoffer, og ikke presterer på nært samme nivå i det virkelige liv?”* (Vedlegg 6). Denne medisinstudenten uttrykket klart at bruken av prestasjonsfremmende midler ikke er etisk forsvarlig. En annen informant uttaler følgende i forhold til om bruken av puggedop er etisk forsvarlig: *“Mulige bivirkninger er et argument mot. Et annet er at vi bør lære oss å leve med at vi ikke kan prestere like godt på alle områder, ellers vil man lett slite seg helt ut og til slutt møte veggen - dette gjelder både med eller uten prestasjonsfremmende midler”*.

3.8 Kobling til prestasjonsfremmere i idrett

I 2008 publiserte Dr. Jazon Mazanov en omfattende undersøkelse i tidsskriftet *Australian Psychological Society*, som tok utgangspunkt i prestasjonsfremmere i idretten. Dr. Mazanov la hovedvekt på å finne svar på motivene bak anvendelsen av prestasjonsfremmere, og belyse de etiske aspektene ved bruken. I undersøkelsen kommer det frem at den overordnede motivasjonen til anvendelsen av prestasjonsfremmere i idretten er å vinne. I et utvidet perspektiv innebærer dette motivet vinning både i en økonomisk- og prestasjonsmessig forstand, hvor sistnevnte motiv ifølge Dr. Mazanovs funn er nært tilknyttet det sosiale presset utøveren opplever i forhold til å prestere.

Vi ser klare paralleller mellom motivene bak bruken av prestasjonsfremmere i en akademisk og idrettsmessig sammenheng. I våre kvalitative og kvantitative undersøkelser, samt sekundærkilder, kommer det frem at bruken av prestasjonsfremmere i et klart overtall er motivert av prestasjonspress og ønske om fremtidig vinning i form av en prestisjefylt karriere. Samtlige svarer forbrukere av prestasjonsfremmere at bruken forekommer i forbindelse med eksamensperioden - en periode hvor press og prestasjonsangst er en vanlig forekomst. Dr. Manzanov fant at idrettsutøvere som bruker prestasjonsfremmere, oftest bruker disse i konkurransesammenheng. Konkurransesammenheng i idrett og eksamensperioden i studier kan sammenliknes, da begge disse er situasjoner hvor individenes innsats, øving og

kapasitet settes på prøve. Denne konteksten åpner for sammenlikning, og i den sammenheng stiller vi de etiske aspektene ved bruken av prestasjonsfremmere opp mot Dr. Manzanovs doping-politiske tabell (se vedlegg 6).

Denne modellen lister opp hovedargumentasjonen mot bruken av prestasjonsfremmere i idrettssammenheng, og dens mot-argumentasjon basert på doping-forkjempenes uttalelser. Hovedpunktene i argumentasjonen som taler mot bruken, bygger på at konkurransen blir urettferdig, de helseskadelige aspektene og at atletenes prestasjoner blir kunstige. Lege Steinar Madsen uttaler i flere intervjuer, blant annet i serien “Innafor” i 2017, at prestasjonsfremmende rusmidler i academia fører til skader på hjernen, hvilket alvorlighetsgrad avhenger av brukens omfattelse. I samme serie ble det gjennomført et forskningsprosjekt hvor et individs kognitive evner økte med 15% ved bruken av det prestasjonsfremmende middelet modafinil. Det faktum at prestasjonsfremmere øker et individs naturlige, kognitive evner, taler for at også studentenes prestasjoner blir kunstige.

Disse funnene danner grunnlag for å påstå at motargumentene i Dr. Manzanovs modell også gjelder ved akademisk doping. På begge arenaene blir konkurransen urettferdig, bruken medfører helseskadelige risikoer, og studentenes prestasjoner blir kunstige. Denne argumentasjonen gjør den etiske diskusjonen tilknyttet akademisk doping uunngåelig. Ønsker vi at konkurransementaliteten og opplevd press skal medføre at etikk, moral og helse blir nedprioritert til fordel for å prestere bedre i en akademisk sammenheng? Og hva er det som får disse potensielle studentene til å trosse integriteten for å prestere enda litt bedre? Dr. Manzanov peker på den høye konkurransen og opplevd press, og våre datafunn peker i samme retning.

4 Konklusjon

I denne undersøkelsen var den første hypotesen vår var at puggedop er mer utbredt på de prestisjefylte studiene som juss- og medisinstudiet, enn på mindre krevende studieretninger. Resultatene fra den kvantitative undersøkelsen viser helt tydelig at utbredelsen av prestasjonsfremmende midler er ubetydelig - tilnærmet lik null - på mindre krevende studier. Resultatene fra både den kvalitative og kvantitative undersøkelsen viser derimot at utbredelsen er svært høy på de krevende studiene juss og medisin, hvor tallene på brukerne kan være så høye som henholdsvis rundt 50% og 80%. Disse prosentmålingene er basert på uttalelsene fra våre anonyme informanter og må derfor regnes som en pekepinn fremfor konkrete prosenttall. Det kommer frem av resultatene at den første hypotesen vår

stemmer.

Den andre hypotesen vår var at anvendelsen av prestasjonsfremmende midler er størst i eksamenssammenheng. *Informant 1* og *2* forteller at bruken av puggedop er høyest i eksamenssammenheng, men at de bruker rusmidlene jevnt gjennom hele semesteret for å henge med faglig. Vår kvantitative undersøkelse viser at puggedop er mest utbredt i eksamenssammenheng men at det også brukes ved andre vurderingssituasjoner. De fleste sekundærkildene våre viser også at anvendelsen av prestasjonsfremmende rusmidler blant studenter er størst i eksamenssammenheng.

Den siste hypotesen handlet om hvorvidt puggedop har en sammenheng med press og prestasjoner. Resultatene fra spørreundersøkelsen på barnehagelærerlinjen viser at 82% av studentene ikke føler press i forhold til studiene, samtidig som forekomsten av puggedop på linjen er lik null. *Informant 2* ytret at presset og prestasjonsangsten han følte i forhold til å oppnå karakterer i toppsjiktet var den avgjørende faktoren som ledet ham til å ta i bruk prestasjonsfremmende midler. *Informant 17* og *36* i den kvantitative undersøkelsen bruker begge puggedop og informerte om at de *i stor grad* opplevde prestasjonspress. Våre sekundærkilder bekrefter også at bruken av puggedop er nært tilknyttet ønsket om å prestere, og vi kan dermed konkludere med at puggedop har en sammenheng med press og prestasjoner.

Som en oppsummering, ser vi at de høye poenggrensene tilknyttet juss og medisin stiller svært høye krav til studentenes arbeidsmengde og arbeidskapasitet. Studentenes høye ambisjoner fører for mange til begrenset livsutfoldelse og følelsen av å ikke lykkes kan føre til dårlig samvittighet (Gulbrandsen, 2012). Forskningsresultatene våre viser at det harde studieløpet øker fristelsene til å ta i bruk puggedop. Ved å anvende prestasjonsfremmende rusmidler hevder mange studenter at de klarer å jobbe betydelig mer effektivt. Studier vi har referert til, i tillegg til juss- og medisinstudiet, viser at prestasjonsfremmende midler ofte blir løsningen når presset blir for stort. Som nevnt i innledning er bruk av puggedop i strid med narkotikaforskriften §5, og listen med bivirkninger er lang. Medisinstudenter og jusstudenter skal i yrkessammenheng stå frem som forbilder. Det er i denne sammenheng at vi vitner paradokset av samvittighetens tre fronter; prestasjonsforventning, helse og norsk lov. Jurister som anvender puggedop bryter norsk lov, og legene velger å gå på kompromiss med egen helse. Er det etisk forsvarlig å anvende rusmidler for å oppnå bedre karakterer? Og ønsker vi et samfunn som stiller så store krav til studentene at de løper fare for å bli lovbrøyttere for å få gode nok resultater?

Avslutningsvis kommer det frem at studenter anvender prestasjonsfremmende rusmidler for å tilfredsstille sine egne og andres høye ambisjoner, og samtidig lette på presset for å prestere bedre. Den utløsende årsaken til at studentene tar i bruk prestasjonsfremmende midler ser altså ut til å være samfunnets forventninger. Flere studenter rettferdiggjør sin egen bruk av puggedop ved å vise til at flere også bruker det, og gjennomgår samtidig holdningsendringer. Disse holdningsendringene fører til at bruken av prestasjonsfremmende midler blir normalisert. Denne dominoeffekten og de økende brukertallene vekker bekymring for fremtiden, med tanke på studentenes fysiske og psykiske helse. Som en meget filosofisk medisinstudent uttrykket i forhold til det etiske aspektet ved bruken av puggedop: *“Hvis målet er at alt skal bli effektivt, og at menneskene skal yte mer, reduserer det mennesket til et middel. Menneskeverdet burde være fundamentalt, mennesket er et mål - ikke et middel.”* (Vedlegg 6).

5 Kildeliste

Camilla Tryggestad Visjø (2014, 02.06). *Studenter doper seg før eksamen*. VG. hentet fra

<http://www.vg.no/forbruker/helse/studenter-doper-seg-foer-eksamen/a/10124492/>

De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2016, 27.04). Organisasjonen. Hentet fra:

<https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/>

Dop meg. (2017) Hentet fra; <https://tv.nrk.no/serie/innafor/MDDP12100316/sesong-1/episode-3>

Etikkom.no (2012, 15.01). *Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder - likheter og forskjeller*. hentet fra: <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/medisin-og-helse/kvalitativ-forskning/1-kvalitative-og-kvantitative-forskningsmetoder--likheter-og-forskjeller/>

Forskning.no. Spilde, I. (2010, 09.02). Grå depresjon. Hentet fra:

<http://forskning.no/psykiske-lidelser-psykologi/2010/02/gra-depresjon>

Gjørund & Huseby. 2010. *Psykologi 1, Mennesket i utvikling*. Cappelen Damm

Gulbrandsen, A. (2012, 02.07). - *Jeg har alltid slitt med flink pike-syndromet*. Hentet fra

<http://www.studenttorget.no/index.php?show=4940&expand=3797,4940&artikkelid=10080>

Kirsten Frigstad (2012, 06.04). *Flere rusmidler på resept*.

<http://www.bystemmer.no/2012/03/06/flere-rusmidler-pa-resept/>

Kristeen Cherney (2016, 29.07). *Concerta vs. Ritalin: Dosage Differences & More*. Hentet

fra <http://www.healthline.com/health/adhd/concerta-ritalin#Overview1>

Larsen. (2010). *Doper seg til toppkarakterer*. *Dagens Næringsliv*. Hentet fra:

<http://www.dn.no/karriere/2010/11/24/doper-seg-til-toppkarakterer>

Lemon TV (2015, 22. 09). *Hvor utbredt er puggedop blant studenter? Norge på dop*. Hentet

fra <http://www.tv3.no/norge-pa-dop/hvor-utbredt-er-puggedop-blant-studenter>

Lover fra lovdata.no. Legemiddeloven. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-132>

Madsen, S. (2014, 02.06). *Studenter doper seg før eksamen*. VG. Hentet fra

<http://www.vg.no/forbruker/helse/studenter-doper-seg-foer-eksamen/a/10124492/>

Malt, U. (2009, 13.02) *Forsvarsmekanisme*

Malt, U. (2015, 04.09). *Kvalitativ*. <https://snl.no/kvalitativ>

Rogers, A. (2011, 10.12). *High School Kids Today Really Are Working Much Harder Than Earlier Generations*. Business Insider. Hentet fra: <http://www.businessinsider.com/high->

school-harder-earlier-generation-2011-12?r=US&IR=T&IR=T

Rubino. (2016). Law Students: We Know Your Little Secret. *ABOVE THE LAW*. Hentet fra:

<http://abovethelaw.com/2016/11/law-students-we-know-your-little-secret/>

Sander, K. (2014, 10.15). Del 1: Pilotundersøkelse. Hentet fra:

<https://estudie.no/pilotundersokelse/>

Sirnes. (2014). *Biologiske behov*. Hentet fra

https://wiki.rogfk.no/groups/psykologi1/wiki/39d89/Biologiske_behov.html

Sirnes. (2015). *Forsvarsmekanismer*. Hentet fra

<https://wiki.rogfk.no/groups/psykologi1/wiki/14ae7/Forsvarsmekanismer.html>

Skre, B. I., & Malt, U. (2016, 02.12). Forsvarsmekanismene. Hentet fra:

<https://snl.no/forsvarsmekanisme>

Spurkland, M., Stenvik, B. (2014, 07.02). *Tar ADHD-piller for å bli smartere*. Hentet fra

<http://www.dn.no/d2/2009/11/19/tar-adhdpiller-for-a-bli-smartere>

Svartdal. (2012). Kognitiv dissonans. *STORE NORSKE LEKSIKON*. Hentet

fra: https://snl.no/kognitiv_dissonans

Yttervik. (2012, 20.04). *ADHD-medisinerer tredoblet på åtte år*. *VG*. Hentet fra:

<http://www.vg.no/forbruker/helse/helse-og-medisin/adhd-medisinerer-tredoblet-paa-aatte-aar/a/10073039/>

Webpsykologen.no. Liverød, S., R. & Iyer, S., S. (2010, 30.09) Skyld og skyldfølelse. Hentet fra:

<http://www.webpsykologen.no/artikler/skyld-og-skyldfoelse/>

Webpsykologen.no. Liverød, S., R. (2011, 16.05). De psykiske forsvarsmekanismene. Hentet

fra: <http://www.webpsykologen.no/artikler/psykiske-forsvarsmekanismer/>

Vedlegg 1

Intervju: Informant 1

- Hvorfor bruker du prestasjonsfremmende rusmidler?

- Jeg bruker puggedop får å holde meg fokusert og ikke bli så fort sliten og trøtt .

Ved hvilke anledninger bruker du det?

- Jeg bruker det ofte i eksamensperioder, for da er det mye stress og mye pugging .

Hvilken effekt gir rusen deg?

- Jeg blir mer fokusert og målrettet pluss at jeg kan holde meg våken lenge.

Hvilke linje gikk de du solgte til og hvilke årsmodell var de?

- De fleste gikk på medisiner eller juss. Var ofte ganske unge som 95,94 og 93 kull.

Hvor mange prosent i klassen brukte puggedop?

- Jeg vil si at så mye som 70% brukte puggedop.

Vedlegg 2

Intervju: Informant 2

Hvilken linje går du på?

- Jeg går på juss.

Tar studiet opp mye av tiden din? Hvilke konsekvenser har dette fått?

- Ja, i ukedagene går all tid til lesing. All jobbingen har ført til at jeg har mistet kontakten med mange av vennene mine. Jeg har ikke tid til fritidsaktiviteter, så når helgen kommer blir det som regel mye festing, eller avkobling.

Er det viktig for deg å prestere godt på skolen?

- Det er veldig viktig for meg ja, og det er derfor studiet tar opp så mye tid. Pensum er jo så omfattende at man ikke har tid til stort annet enn lesing hvis man vil være i toppen.

Bruker du, eller har du prøvd puggedop?

- Ja, jeg bruker puggedop jevnlig.

Hvorfor bruker du puggedop, og hvilken effekt gir det deg?

- Jeg bruker puggedop i forbindelse med skolen, for å øke konsentrasjonen og dermed kunne lese effektivt lengre. Jeg blir mer konsentrert av å bruke puggedop, og jeg føler meg mer opplagt. I helgene røyker jeg marihuana for å kunne koble ut, for å prøve få tankene bort fra alt stresset i forhold til studiet.

Vet du om noen andre i ditt studentkull som bruker puggedop?

- Jeg kjenner veldig mange som bruker det i mitt kull, blant annet kameratene mine.

Har du kjennskap til noen bivirkninger som følge av anvendelse av puggedop? Har du eventuelt opplevd noen bivirkninger?

- Jeg har hørt om de mest vanlige bivirkningene ja, som søvnproblemer og energitap. Jeg har ikke opplevd noen bivirkninger selv, ihvertfall ikke som jeg kobler til pillene.

Har du mye livsglede?

- Jeg opplever ofte grå perioder.

Vedlegg 3

Intervju: Sandra Poulsen

Følte du mye press i forhold til å prestere bra under studiene?

- Hvis ja; var det deg selv, samfunnet eller nære relasjoner du følte presset fra?

- Jeg har følt meg meget presset til mine eksaminer, fordi jeg lige fra starten af gymnasiet har ønsket at blive optaget på en bestemt uddannelse som krævede et højt karaktergennemsnit.

Var du/ er du opptatt av å prestere meget bra på skolen?

- Ja, det har jeg været optaget af og jeg må indrømme at min rolle som ”den flittige pige” ikke har gjort det nemmere for mig. Men det har ikke nogen indflydelse på at jeg har taget præstationsfremmende midler.

Hvordan ble du introdusert til prestasjonsfremmende midler?

- Det gjorde jeg da jeg skulle tage mit kørekort.

I hvilke situasjoner benytter du prestasjonsfremmere?

- Jeg har kun brugt det til eksaminer som jeg har været ekstra nervøs og så min køreprøve, så jeg har brugt det 4 gange i alt.

Hva synes andre om at du bruker/ har brukt prestasjonsfremmere?

- Jeg har ikke fået nogen negativ respons på det.

Hvilke holdninger har foreldrene dine til prestasjonsfremmende midler?

- Min mor opfordrede mig ligefrem til at bruge det da jeg før til en eksamen har oplevet black out

Hvordan var dine holdninger til prestasjonsfremmere før du begynte å bruke dem?

- Jeg er bestemt ikke stolt af at have benyttet mig af dem og jeg har med tiden opbygget en god selvtillid der gør at jeg ikke kunne tænke mig at bruge præstationsfremmende midler igen. Men den gang tænkte jeg ikke rigtig over det, da jeg havde fået medicinen fra min læge. Min læge udleverede 100 piller på recept til mig, så jeg tænkte ikke at det gjorde så meget og at det var ganske normalt at tage dem.

Hvordan er holdningene dine til prestasjonsfremmere i dag?

- Jeg syntes at man skal arbeide med sig selv før man begynner at tage sådanne midler i bruk. Men jeg syntes også det er okay, hvis man lider af tydelig angst.

Føler du at dine resultater på skolen var nært tilknyttet bruken av prestasjonsfremmere?

- Egentlig ikke, når jeg ser tilbake tror jeg godt at jeg kunne have klaret det uten. Den virkning som pillerne hadde var at de nedsatte mine fysiske symptomer på nervøsitet en smule, så jeg kunne koncentrere mig om at bruke hovedet til en eksamen, isedet for at side og ryste.

Vedlegg 4

Intervju: Ajman El-soussi

Følte du mye press i forhold til å prestere bra under studiene?

- Hvis ja; var det deg selv, samfunnet eller nære relasjoner du følte presset fra?

- De var en blanding af det hele, nok mest af mig selv. Som jeg nævner i spørsmålet nedenunder dette, så er jeg en person der går meget op i skole og uddannelse.

Var du/ er du opptatt av å prestere meget bra på skolen?

- Det er jeg i høy grad. Jeg er en person, der går meget op i skole og uddannelse og vil derfor gjøre mit bedste, for at opnå de mål jeg har sat mig for.

Hvordan ble du introdusert til prestasjonsfremmende midler?

- Jeg hadde snakket om det med nogle venner fra skolen. De fortalte mig, at man kunne få nogle piller på recept, så længe man havde lægens godkendelse. Jeg besluttet mig for at ringe til min læge, for at høre nærmere og jeg fortællere ham så, at jeg har præsentationsangst. Efterfølgende giver han mig en vurdering, og beslutter at det er okay, at bruge pillerne.

I hvilke situasjoner benytter du prestasjonsfremmere?

- Eksamen
- Kjøreprøve

Hva synes andre om at du bruker/ har brukt prestasjonsfremmere?

- Mine venner mener, at det er en god måte at takle præsentationsangst på, hvor min familie synes at det er dumt, fordi det er unaturligt og ordi jeg kan selv, hvis jeg har viljen.

Hvilke holdninger har foreldrene dine til prestasjonsfremmende midler?

- Som sagt, så er mine forældre imod det, da det er unaturligt og ikke beregnet til mennesker uden speciel form for sygdom.

Hvordan var dine holdninger til prestasjonsfremmere før du begynte å bruke dem?

- Jeg hadde aldri hørt om dem før, så jeg hadde vel ingen holdninger til dem? J

Hvordan er holdningene dine til prestasjonsfremmere i dag?

- Jeg skal ikke bruke dem mere, da de ikke hjelper. Jeg har fundet ud af, at jeg kan selv hvis jeg gidder o g hvis jeg har viljen til det.

Føler du at dine resultater på skolen var nært tilknyttet bruken av prestasjonsfremmere?

- Altså jeg forstår ikke rigtgit jeres spørsmål. Men hvis i spørger ind til om mine karakter er blevet bedre ved at jeg har taget pillerne, så er svaret nej. ;)

Vedlegg 5

Spørreskjema for barnehagelærerlinjen – pilotundersøkelse

Puggedop

Spørsmål 1

Kjønn

Gutt

Jente

Spørsmål 2

Alder

Under 18 år

18 – 25

26 - 35

36 - 45

46+

Spørsmål 3

Hvilke linje går du?

.....
.....

Spørsmål 4

Opplever du mye press i forhold til skolen?

Ja

Nei

Spørsmål 5

Tror du antall personer som bruker puggedop har en sammenheng med hvilke linje man går?

Ja

Nei

Spørsmål 6

Har du selv prøvd, eller anvender du puggedop?

Ja Nei

Spørsmål 7

Hvis ja, hvordan føler du det virker for deg?

.....
.....
.....
.....

Spørsmål 8

Eventuelt, har du følt noen bivirkninger?

.....
.....
.....
.....

Spørsmål 9

Hvorfor bruker du det?

.....
.....
.....
.....

Spørsmål 10

Jeg har kjennskap til en, eller flere, som bruker dette.

- Stemmer bra
- Stemmer ganske bra
- Stemmer ganske dårlig
- Stemmer dårlig

Spørsmål 11

Når tror du puggedop er mest i bruk?

.....
.....
.....
.....

Spørsmål 12

Er du kjente med konsekvensene ved anvendelse av puggedop?

Ja Nei

Hvis ja, hvilke?

.....
.....
.....
.....

Spørsmål 13

Tror du puggedop har en sammenheng med press/prestasjon i samfunnet?

Ja Nei

Spørsmål 14

Føler du at foreldrene dine stiller høye krav til deg?

Ja Nei

Spørsmål 15

Har samfunnets forventninger noen gang påvirket dine valg i forhold til utdanning og karriere?

Ja Nei

Spørsmål 16

Hva er viktigst for deg i livet akkurat nå?

NB! Velg 3 svaralternativer

- Gode karakterer
- Trening
- Venner
- Høy utdanning
- Høy inntekt
- Tilbringe tid med familien
- Kjæreste
- Selvrealisering

Spørsmål 17

Mener du at puggedop er galt/juks/uetisk?

Ja Nei

Hvorfor/hvorfor ikke?

.....

.....

.....

.....

.....

Spørsmål 18

Hva gjør du for å klare deg gjennom hektiske perioder på skolen, f.eks. i eksamensperioden?

Eks.: drikke mye kaffe, setter effektivt i gang med arbeidet, konsentrasjonsfremmende rusmidler, etc..

.....

.....

.....

.....
.....

Spørsmål 19

Hva gjør du for å få tilbake konsentrasjonen dersom du føler deg ukonsentrert?

Eks.: ta en luftetur, trener, spiser, etc..

.....
.....
.....
.....
.....

Spørsmål 20

Opplever du sterk frustrasjon dersom du ikke får toppkarakter?

Ja Nei

Spørsmål 21

Har du noen gang vurdert å ta i bruk prestasjonsfremmende rusmidler?

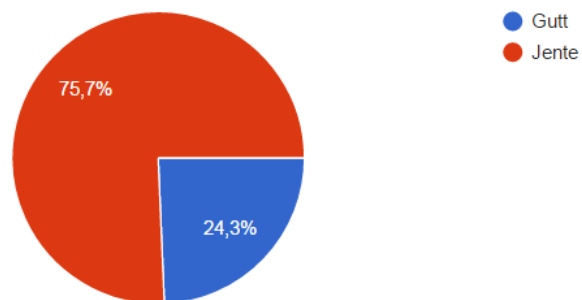
Ja Nei

Vedlegg 6

Kvantitativ undersøkelse for medisin og juss

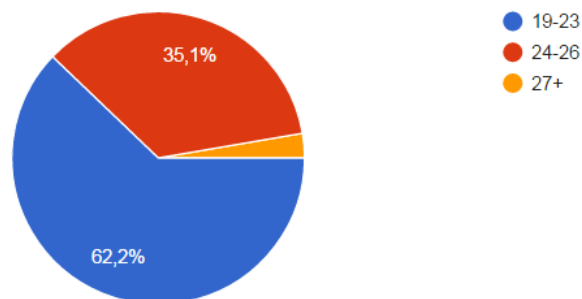
Figur 1

Kjønn (37 svar)

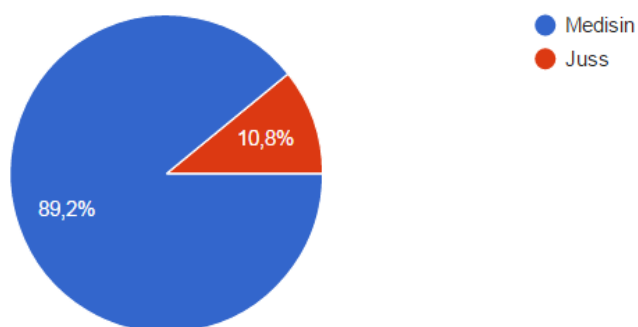
Figur 2

Alder (37 svar)

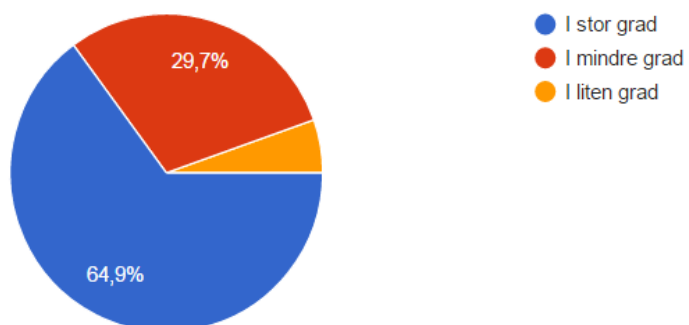
Figur 3

Hvilken utdanning tar du? (37 svar)

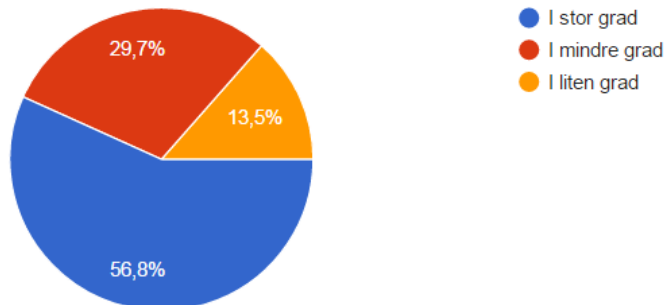
Figur 4

Er du opptatt av å få toppkarakterer på skolen? (37 svar)

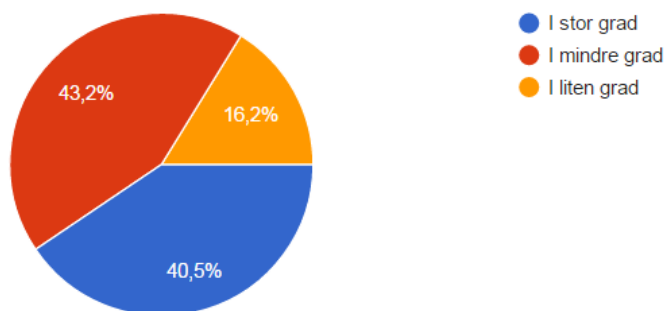
Figur 5

Opplever du forventningspress fra andre når det gjelder å få toppkarakterer (37 svar)

Figur 6

Opplever du frustrasjon dersom du ikke får toppkarakterer? (37 svar)

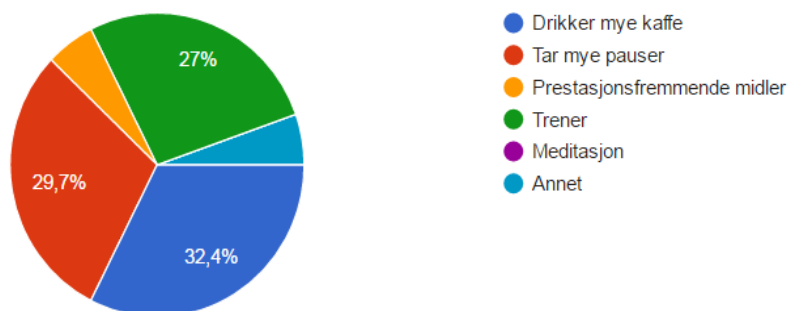
Hvis ja, hvorfor? (15 svar)

- Må prestere godt med tanke på jobb i fremtiden. Stor konkurranse
- Følelse av å skuffe både meg selv fordi jeg kan bedre, og andre fordi de har forventninger til hva jeg kan utrette
- Arbeidsmengden som legges i er stor, og da forventer man tilsvarende resultater.
- Hvis du har begynt å få gode karakterer, forventer alle at du får det hver gang.
- Fordi både jeg og alle andre forventer det. Det er vanskelig å "skuffe" andre
- Forventninger til meg selv, er ikke god nok
- Jeg gjør så godt jeg kan, og så lenge jeg er fornøyd med karakteren selv, trenger jeg ikke A.
- Man jobber hardt så man ønsker jo å høste det!
- Fordi jeg har ambisjoner som krever mye av meg
- Fordi jeg vet at da har jeg ikke gjort mitt beste
- Har lyst til å gjøre mitt beste
- Jeg følte i alle fall stor frustrasjon da jeg gikk på vgs, først og fremst fordi det var viktig å få gode karakterer for å komme inn på medisin.

Figur 7

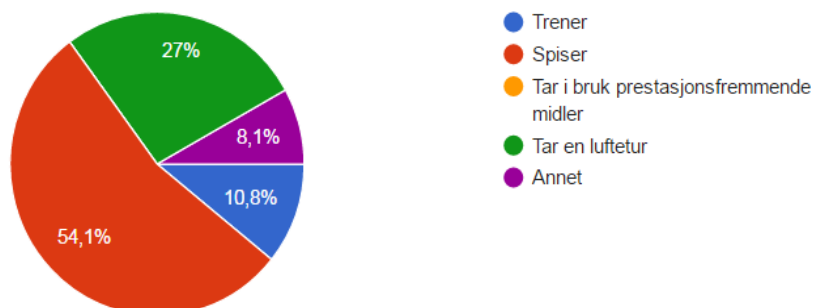
Hva gjør du for å komme deg gjennom hektiske perioder på skolen, for eksempel i eksamensperioden?

(37 svar)

Figur 8

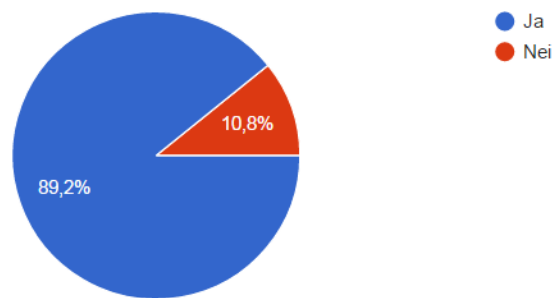
Hva gjør du dersom du føler deg ukonsentrert? (37 svar)

Figur 9

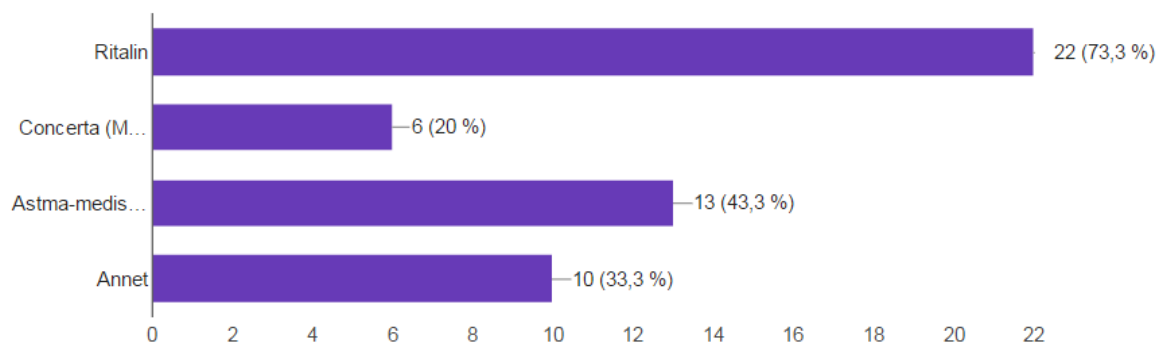
Er du klar over at det finnes prestasjonsfremmende midler med hensikt å forbedre konsentrasjon, våkenhet og effektivitet?

(37 svar)

Figur 10

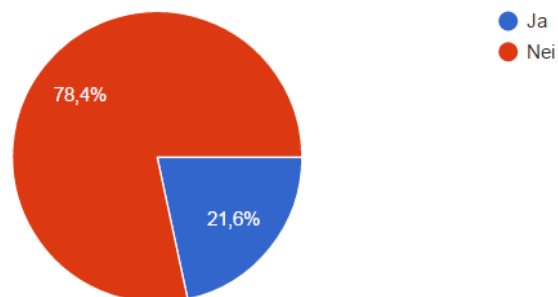
Hvilke prestasjonsfremmende midler har du kjennskap til? (30 svar)

Figur 11

Kjenner du noen som bruker prestasjonsfremmende midler i skolesammenheng?

(37 svar)

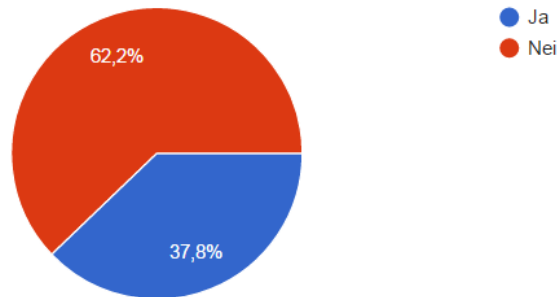
Hvis ja, hva tror du er hensikten med det? (8 svar)

For å overleve eksamenstida
Prestasjonsfremming
Lese bedre, prestere bedre.
økt konsentrasjon
hardt studie, for lite tid til å lese til tider
for å bedre prestasjonen
Holde konsentrasjonen lengre og da prestere bedre i det lange løp
Være konsentrert mens man studerer for mest mulig effektivitet

Figur 12

Har du kjennskap til konsekvenser ved bruk av prestasjonsfremmende midler?

(37 svar)

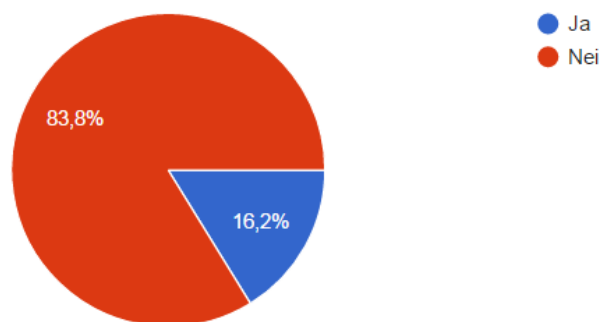
Hvis ja, hvilke konsekvenser tror du følger bruken? (9 svar)

Avhengighet.
Avhengighet
Avhengighet, angst, søvnvansker, vekttap mm
Ingen konsekvenser følger bruken av midlene jeg bruker fordi jeg vet hvilke midler jeg tar og hva slags bruk som medfører null uønskede konsekveser.
Det er skadelig for kroppen
Bivirkninger, og måten de er anskaffet kan være ulovlig
søvnmangel, depresjon, andre psykoser
Utmattelse, slik alt dop gjør
Avhengighet

Figur 13

Har du kjennskap til medelever som bruker prestasjonsfremmende midler?

(37 svar)

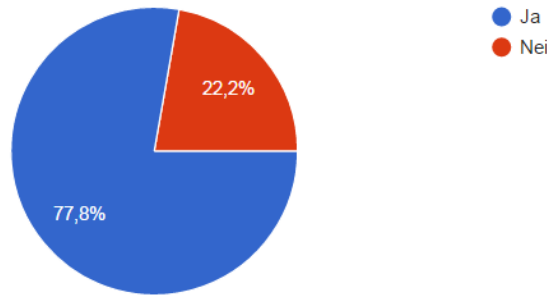
Hvis ja, hva tror du er hensikten med det? (4 svar)

Prestere bedre studiemessig, såklart.
Skippertak til eksamen; lese døgnet rundt.
Se svar over
Være konsentrert mens man studerer for mest mulig effektivitet

Figur 14

Tror du antall personer som bruker prestasjonsfremmende midler har en sammenheng med hvilken utdanning man tar?

(36 svar)

Hvis ja, hvorfor? (17 svar)

Større press blant toppstudiene i juss, psykologi og medisin
Hvilket studie man tar henger sannsynligvis sammen med hvor godt man gjør det, så på studier med høy prestisje er det nok mange som gjør det godt og som andre har forventninger til at skal gjøre det godt
Større press i enkelte utdanninger
Prestasjonspress
Utdanningen med generelt stor arbeidsmengde og prestasjonspress
Lettere å få vite om det. Mer press enkelte steder?
Høyere forventninger og krav, flere plikttoppfyllende og skoleflinke der
Studiemiljø
Jo mer krevende utdanning, jo større press, jo mer arbeid, jo mindre blir marginene. Vil man på topp og presset er stort, vil man bruke selv de minste fordelene man får tak i.
Jo høyere press utdanningen har jo mer vil studenter ty til prestasjonsfremmende pga presset og forventning
På krevende utdanninger vil det nok være et større behov for å bruke prestasjonsfremmende midler, da flere nok vil føle de ikke strekker til

Det er ofte "strebere" som velger utdannelser med høy prestisje, f.eks. medisin, psykologi, prestisjetunge ingeniørstudier etc., og disse individene er ofte svært disiplinerte, selvkritiske og stiller høye krav til egen prestasjon. Studier på høyskole- og, særlig, universitetsnivå er tunge og krevende, mer enn man er vant til på videregående. I tillegg er ens medstudenter på samme, eller kanskje også høyere nivå (man er ikke lenger "best i klassen", slik man var på videregående). Hvis en slik streber ikke klarer å omstille seg til den nye hverdagen, og fremdeles higer etter toppkarakterer (samt å prestere på andre områder som trening, sunt kosthold, sosiale nettverk, ulike verv, jobb osv.), er det klart at prestasjonsfremmende midler blir fristende å ta i bruk...

Noen studier krever at du har lengre arbeidsdager enn andre for å komme gjennom stoffet. Prestasjonsfremmende midler kan effektivisere lesedagen så du får unnagjort mer i løp av en dag.

økt arbeidsmengde og press

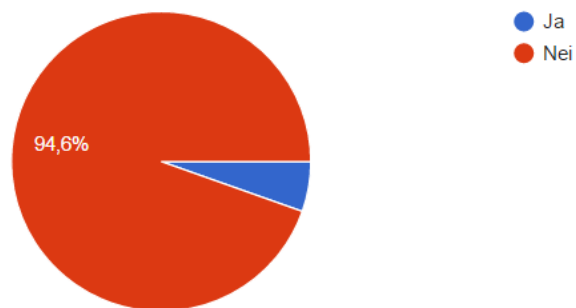
Noen studier krever generelt mer for å komme seg igjennom enn andre.

På enkelte studier hvor bare såkalte "toppelever" kommer inn, vil det være naturlig at det er enkelte som vil strekke seg lenger for å oppnå resultater. Jobbmarkedet vil også ha en innvirkning

Enkelte studier fører til mer press på studenten enn andre. Mye konkurranse innen juss.

Figur 15

Har du selv tatt i bruk prestasjonsfremmende midler? (37 svar)

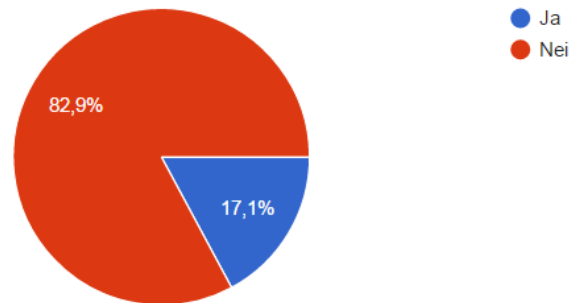
Hvis ja, i hvilke sammenhenger? (2 svar)

Leseperiode før eksamen, under eksamen, for å få mer ut av forelesningene

For å studere mer effektivt

Figur 16

Synes du bruken av prestasjonsfremmende midler er etisk forsvarlig? (35 svar)

Hvorfor/hvorfor ikke? (16 svar)

Det har mange negative konsekvenser. En gang er en gsnng for mye

Usunt og dyrt

Man skal kunne utføre en jobb i upåvirket status for at den skal være gyldig.

Det kan være farlig på lang sikt, og det presser grensen for hva alle andre som ikke bruker det må klare for å få like gode prestasjoner...

Skal være like muligheter, helseskadelig

Fordi studieløpet er krevende, fortjenesten er stor, og kostnadene er ikkeeksisterende (avhengig av hva slags rusmiddel man tar,såklart),og muligheten for å bli tatt = 0.

Man skader ikke kun seg selv, men også familie og venner

Fordi det er misbruk av legemidler for å gjøre deg bedre enn det du er, noe som kan falle tilbake på seg selv når man før eller senere slutter med misbruket

Fordi resultatene da ikke gir et godt bilde av studentenes ferdigheter

Mulige bivirkninger er et argument mot. Et annet er at vi bør lære oss å leve med at vi ikke kan prestere like godt på alle områder, ellers vil man lett slite seg helt ut og til slutt møte veggen - dette gjelder både med eller uten prestasjonsfremmende midler.

Det kan ikke være sunt

jeg vet ikke nok om effekten eller mulige bivirkninger og har ikke hatt behov for det. har derfor ikke oppsøkt informasjon om det. Derfor vanskelig å svare på om jeg mener det er etisk forsvarlig eller ikke.

Det er juks.

Det er ikke bærekraftig i det lange løp. Det er ikke representabelt for din arbeidskapasitet, og vil skape et uriktig bilde ovenfor arbeidsgiver. Ville du hatt en kirurg som kom seg gjennom studiet ved bruk av amfetaminlignende stoffer, og ikke presterer på nært samme nivå i det virkelige liv?

Det går bare utover meg selv

Hvis målet er at alt skal bli effektivt, og at menneskene skal yte mer, reduserer det mennesket til et middel. Menneskeverdet burde være fundamentalt, mennesket er et mål - ikke et middel.

Vedlegg 7

Dr. Manzanovs tabell

Arguments against PED in sport	Arguments for PED in sport
<ul style="list-style-type: none">• Makes competition unfair	<ul style="list-style-type: none">• Competitions are unfair on an economic basis (e.g., access to sport science)
<ul style="list-style-type: none">• Introduces unnecessary health risks	<ul style="list-style-type: none">• Participation alone increases health risks
<ul style="list-style-type: none">• Makes athletes technological rather than natural competitors	<ul style="list-style-type: none">• Athletes are already technological (e.g., shark skin swim suits or Paralympian prosthetics)

Vedlegg 8

Pilotundersøkelse

Puggedop

NB! Denne undersøkelsen er helt anonym!

Spørsmål 1

Kjønn

Gutt

Jente

Spørsmål 2

Alder

Under 18 år

18 – 25

26 - 35

36 - 45

46+

Spørsmål 3

Hvilke linje går du?

.....
.....

Spørsmål 4

Tror du antall personer som bruker puggedop har en sammenheng med hvilke linje man går?

Ja

Nei

Spørsmål 5

Har du selv prøvd, eller anvender du puggedop?

Ja

Nei

Spørsmål 6

Hvis ja, hvordan føler du det virker for deg?

.....
.....
.....
.....
.....

Spørsmål 7

Eventuelt, har du følt noen bivirkninger?

.....
.....
.....
.....
.....

Spørsmål 8

Hvorfor bruker du det?

.....
.....
.....
.....
.....

Spørsmål 9

Jeg har kjennskap til en, eller flere, som bruker dette.

Stemmer bra

Stemmer ganske bra

Stemmer ganske dårlig

Stemmer dårlig

Spørsmål 10

Når tror du puggedop er mest i bruk?

.....
.....
.....
.....
.....

Spørsmål 11

Er du kjente med konsekvensene ved anvendelse av puggedop?

Ja Nei

Hvis ja, hvilke?

.....

.....
.....
.....
.....

Spørsmål 12

Tror du puggedop har en sammenheng med press/prestasjon i samfunnet?

Ja Nei

Spørsmål 13

Føler du at foreldrene dine stiller høye krav til deg?

Ja Nei

Spørsmål 14

Har samfunnets forventninger noen gang påvirket dine valg i forhold til utdanning og karriere?

Ja Nei

Spørsmål 15

Hva er viktigst for deg i livet akkurat nå?

NB! Velg 3 svaralternativer

Gode karakterer

Trening

Venner

Høy utdanning

Høy inntekt

Tilbringe tid med familien

Kjæreste

Selvrealisering

Spørsmål 16

Mener du at puggedop er galt/juks/uetisk?

Ja Nei

Hvorfor/hvorfor ikke?

.....
.....

.....
.....
.....
.....

Spørsmål 17

Hva gjør du for å klare deg gjennom hektiske perioder på skolen, f.eks. i eksamensperioden?

Eks.: drikke mye kaffe, setter effektivt i gang med arbeidet, konsentrasjonsfremmende rusmidler, etc..

.....
.....
.....
.....
.....

Hva gjør du for å få tilbake konsentrasjonen dersom du føler deg ukonsentrert?

Eks.: ta en luftetur, trener, spiser, etc..

.....
.....
.....
.....
.....

Spørsmål 18

Opplever du sterk frustrasjon dersom du ikke får toppkarakter?

Ja Nei

Spørsmål 19

Har du noen gang vurdert å ta i bruk prestasjonsfremmende rusmidler?

Ja Nei